

Oponentní posudek na disertační práci

Téma: Vliv vybraných charakteristik firem zapojených do globálních produkčních sítí na jejich ekonomickou výkonnost

Autor: Mgr. Zuzana Holická

Předložená disertační práce Mgr. Zuzana Holické se zabývá problematikou tvorby a retence hodnoty v globálních produkčních sítích (GPN). Práce je koncipována jako soubor čtyř specializovaných odborných článků publikovaných v kvalitních impaktovaných časopisech (tři zahraniční, jeden domácí). Za pozornost stojí zejména článek v recenzním řízení ve vysoce prestižním časopise *Economic Geography*, který navrhuje užitečnou konceptualizaci a typologii mezisektorového upgradingu. Disertační práce je velmi konzistentní a tematicky sevřená kolem vysoce relevantního tématu pozice firem v GPN a souvisejících dopadů na regionální rozvoj.

Úvodní část má optimální rozsah. V první kapitole představuje stručně a výstižně socioekonomický kontext českých regionů ve vztahu k současné globalizované ekonomice a formuluje srozumitelné výzkumné otázky, které jsou zaměřeny na vliv jednotlivých faktorů (zapojení do GPN, pozice firmy v GPN, vlastnictví, velikost, výzkum a vývoj) a analýza mezisektorového upgradingu v kontextu rozvoje českých regionů. Následuje solidní teoretické zarámování GPN, strategického párování a jednotlivých typů upgradingu. V kapitole 3 shrnuje a hodnotí dosavadní poznatky ohledně zapojení firem na českém území a současný výzkum GPN v Česku. Čtvrtá kapitola charakterizuje zdroje dat a použité metody. Volba konkrétních statistických testů mohla být podrobněji vysvětlena. Pátá kapitola poskytuje výstižné shrnutí hlavních empirických zjištění jednotlivých odborných článků, ze kterých jsou v kapitole 6 odvozena politická doporučení a v poslední kapitole celkové závěry.

Jednotlivé odborné články považuji celkově za kvalitní, přehledné, vhodně strukturované a teoreticky podložené. Vzhledem k tomu, že články prošly bezpochyby recenzním řízením s odpovídající kvalitou a náročností, nebudu podruhé posuzovat texty publikované v renomovaných časopisech. Zaměřím se na dílčí dotazy týkající se teorie a metodologie, ke kterým by se autorka mohla detailněji vyjádřit.

Otázky do diskuze

1. Proč používáte váhící schéma dle Hampla (1998) pro výpočet objemu hodnoty udržené v území?
2. V článku Holická a Blažek (2023) správně argumentujete, že významný vliv na retenci hodnoty má pozice poboček v hierarchii nadnárodních korporací. Jakou váhu má podle Vašeho názoru pozice poboček v nadnárodní korporaci na tvorbu a retenci/udržení hodnoty firem ve srovnání s pozicí firem v GPN?

3. Nejsm si jist, zda jde hierarchickou strukturu GPN typu řídící firma-dodavatel 1. řádu-dodavatel 2. řádu-dodavatel 3. řádu aplikovat na všechna odvětví zpracovatelského průmyslu (viz článek v Geografii). Tato struktura je zcela jistě relevantní pro automobilový průmysl a obecně pro dopravní strojírenství, ale vyskytuje se též např. v chemickém průmyslu, výrobě stavebních hmot, textilním průmyslu aj. Mohla byste doložit teoretickou literaturu či vlastní empirickou evidenci, která dokumentuje relevanci této hierarchické struktury napříč odvětvími zpracovatelského průmyslu?

4. Jaké jsou hlavní slabiny a nevýhody Vámi použité metody měření objemu vytvořené a udržené hodnoty?

5. V článku Holická a Blažek (2023) uvádíte ukazatel ‘Daň (relativizováno k obratu)’, který měří ‘hodnotu odvedenou a udrženou v dané lokalitě.’ Jak definujete ‘lokalitu’: na jaké geografické řádovostní úrovni měříte objem udržené hodnoty?

Celkově považuji předloženou disertační práci za kvalitní. Doporučuji komisi udělit Mgr. Zuzaně Holické po řádné obhajobě titul Ph.D.

V Ostravě 16.9.2024

doc. RNDr. Jan Ženka, Ph.D.
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje
Přírodovědecká fakulta
Ostravská univerzita